

**ПРОФЕСОР
ЧАЙКОВСЬКИЙ ЮРІЙ БОГДАНОВИЧ
(до 65-річчя від дня народження)**

Сьогодні ім'я Юрія Богдановича широко відомо не лише в наукових колах нашої країни, а і далеко за її межами.

Життєвий шлях Юрія Богдановича Чайковського починався в місті Києві, де у 1968 році він закінчив Київську середню школу № 87 із золотою медаллю. Навчаючись у Київському медичному інституті імені акад. О.О. Богомольця, мав високі досягнення у навчанні, і саме в той час у Юрія Богдановича з'явився великий інтерес до науки, він активно брав участь у студентських наукових гуртках на кафедрах фармакології та патологічної анатомії, доповідав на студентських наукових конференціях України та колишнього СРСР. Після закінчення Київського медичного інституту, його ім'я було занесено до "Золотої книги пошани". Великий вплив на формування Юрія Богдановича як науковця, мала його рідна тітка Ірина Йосипівна Чайковська – видатний вчений – анатом, яка завідувала кафедрою нормальної анатомії, та з 1966 по 1975 р.р. була ректором Луганського медичного інституту.

Визнавальну роль в подальшому науковому житті відіграли всебічно ерудовані, цікаві особистості, великі вчені-морфологи професори І.Є.

Кефелі та А.К. Коломійцев, під керівництвом яких у 1978 році Юрій Богданович успішно захистив кандидатську дисертацію на тему: "Мікрораскиснення сідничого нерва за умов його дегенерації". Дисертаційна робота була виконана на кафедрі нормальної анатомії Київського медичного інституту, у цій роботі були визначені нові наукові дані щодо відповідності у розташуванні нервових, судинних і сполучнотканинних елементів у ділянці регенераційної невроми та залежність структури судинного сплетення невроми від величини травми і типу шовного матеріалу, що використовується для з'єднання відрізків нерва. Також були з'ясовані нейроваскулярні та нейродесмальні взаємовідношення периферійного нерва під час його вторинної дегенерації та наступного відновлення. Доведена суттєва роль судин регенованого епіневрію у процесах формування і перебудови гемомікроциркуляторного русла сідничого нерва, після травми.

Безперечно, ця дисертаційна робота мала важливе клінічне значення під час впровадження нових матеріалів для нейрорафії та розробки нових операцій на нервових стовбурах.

Починаючи з 1981 року Юрій Богданович

працював на кафедрі оперативної хірургії та топографічної анатомії Київського інституту вдосконалення лікарів, спочатку на посаді асистента, а потім на посадах старшого викладача та доцента.

Упродовж роботи на кафедрі оперативної хірургії та топографічної анатомії, Юрій Богданович продовжував плідно працювати на науковій ниві, результати цієї праці відображені у багатьох наукових роботах та дисертаційній роботі, яка була захищена у 1989 році на тему: “Регенерація периферійного нерва за умов його ауто- та алопластики”. У цій роботі досліджені особливості реакцій структурних компонентів периферійного нерва під час застосування різних видів нейропластики, доведена можливість збереження життєздатності клітин периферійної нейроглії за умов кріоконсервації, при температурі рідкого азоту. Юрій Богданович визначив, що інгібітори протеолітичних ферментів, інгібітори лейкотрієнів та інші протизапальні препарати стимулюють регенерацію периферійних нервів; запропонував нові методи мікрохірургічної ауто- й алонеуропластики, які полягали у направленому впливі на реактивні зміни тканин у ділянці травми та забезпечували активізацію регенеративних процесів.

З того часу Юрій Богданович не зупинявся на досягнутому і продовжував плідно працювати з такими вченими, як А.К. Коломійцев, В.П. Яценко, Г.І. Когут, М.Ф. Дрюк, Ю.М. Зурнаджи та інші. Продовжуючи наукову роботу в галузі експериментальної морфології та нейрогістології, Ю.Б. Чайковський став визначним ученим-гістологом.

Коло інтересів Юрія Богдановича не обмежується дослідженнями нервової тканини, він є автором серії робіт історичного та публіцистичного напрямів, а також книги для школярів середнього та старшого шкільного віку “Розгадки таємниць людини”. Юрій Богданович Чайковський глибоко шанує визначних вчених – анатомів та гістологів і приділяє багато уваги вивченню історії морфології. Зокрема, йому належить відкриття важливих фактів життя анатома Ф.А. Стефаніса та вивчення біографій гістологів О.Г. Черняхівського, М.І. Зазибіна. Така любов до художнього слова та історії передалась йому від батька – відомого літературознавця і видавця Богдана Йосиповича Чайковського.

З 1992 року Юрій Богданович Чайковський очолює кафедру гістології та ембріології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця. Під його керівництвом на кафедрі гістології та ембріології продовжують розвиватися традиції та науковий напрям, які були засновані

членом-кореспондентом АМН СРСР, професором М.І. Зазибіним, професором К.С. Кабаком. Ю.Б. Чайковський член Міжнародної академії патології, Міжнародної організації вивчення мозку, Міжнародної академії інтегративної антропології, президент Наукового товариства анатомів, гістологів, ембріологів і топографоанатомів України.

Окрім фундаментальних досліджень нервової системи за умов експерименту з моделюванням різних патологічних станів, Юрій Богданович проводить наукові дослідження імунної системи за умов патологічних станів нервової системи, вивчення розвитку хронічного гастриту і гастродуоденіту за умов хронічної інфекції носоглотки та структурних механізмів саногенезу гнійних і негнійних ран шкіри при застосуванні сорбентів. Творчий доробок Ю.Б. Чайковського становить понад 600 наукових праць, 27 патентів та 9 монографій. Він бере активну участь в організації Національних конгресів та конференцій морфологів.

Наукова діяльність Ю.Б. Чайковського була відзначена Державною премією України в галузі науки і техніки у 1996 році, Премією Академії медичних наук України у 2001 році, премією НАН України імені В.П. Комісаренка у 2006 році. Йому присвоєно почесне звання Заслужений діяч науки і техніки України та обрано член-кореспондентом НАМН України.

Окрім наукової роботи, Юрій Богданович проводить надзвичайно велику навчально-методичну роботу. Він є співавтором національного підручника України “Гістологія людини”. У співавторстві світ побачили україномовні підручники: “Анатомія людини”, “Терапевтична стоматологія дитячого віку”. Разом із співробітниками кафедри та у співавторстві з колегами зі Львова, Івано-Франківська, Тернополя, Донецька, упродовж останніх 24 років, Ю.Б. Чайковський створив навчальні посібники та атлас, які здобули широке визнання серед викладачів і студентів. Ю.Б. Чайковський є співавтором міжнародної гістологічної та ембріологічної номенклатури. Він вільно володіє англійською мовою і є членом наукової редакційної ради та одним із перекладачів 29-го видання “Ілюстрованого медичного словника Дорланда”. За його редакцією побачив світ переклад відомого в світі атласу з анатомії людини Ф. Неттера.

Юрій Богданович виконував велику адміністративну роботу – впродовж 1994-2000 рр. був проректором з міжнародних зв'язків Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, а з 2000-2011 рр. – начальник атестаційного відділу ВАК України. З 2012 по 2015 рр. прорек-

тор з наукової роботи Національного медичного університету імені О.О. Богомольця. Він є членом спеціалізованої вченої ради з морфологічних спеціальностей у Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця.

Юрій Богданович прекрасний учитель і наставник, він підготував 4 докторів та 25 кандидатів наук. Учні Юрія Богдановича відзначають його наукову ерудицію, організаторські здібності, інтелігентність та людяність.

Все життя Юрій Богданович працює з людьми і для людей. Біографія ювіляра свідчить

про те, що він працює за покликанням, має великий талант, є видатним морфологом, чудовим педагогом та наставником, чуйною та інтелігентною людиною.

Для мене Юрій Богданович був і залишається шановним учителем та прекрасною людиною. Я вдячна долі і пишаюсь тим, що є його ученицею. Від усього серця вітаю його з днем народження і бажаю йому довгих років життя, міцного здоров'я, щастя, сімейного благополуччя, натхнення та невичерпної енергії для реалізації подальших наукових досягнень.

*Професор кафедри гістології та ембріології
Національного медичного університету імені О.О. Богомольця,
доктор медичних наук Наталія Олексіївна Мельник*

***Від щирого серця бажаємо, щоб Ваше життя і надалі було наповнене
щастям, а все зроблене Вашим розумом і серцем неодмінно додавало Вам
наснаги, приносило радість і добро, повагу і розуміння послідовників, колег,
студентів***

Редколегія